

Mieli kolegos, mokslininkai, studentai, partneriai ir visi, kurie tikite mokslo galia kurti socialinius pokyčius.

Šiandien minime ypatingą sukaktį – dešimtmetį, kai Mykolo Romerio universitetas nuosekliai ir drąsiai žengia socialinių inovacijų keliu. Tai dešimt metų ieškojimų, atradimų, bendrystės, atsakomybės ir siekio, kad mokslas tarnautų visuomenei.

Tai – dešimtmetis, pažymėtas kūrybiškumo, bendradarbiavimo ir tikėjimo, kad mokslas gali ir turi keisti pasaulį.

Tai – dešimtmetis, kai mokslo idėjos virto realiais sprendimais, keičiančiais mūsų gyvenimus, institucijas ir bendruomenes.

Ši šventinė Mokslo ir inovacijų savaitė yra proga sustoti ir pažvelgti atgal – su dėkingumu, ir pažvelgti pirmyn – su įkvėpimu ir ateities vizija.

Prieš dešimtmetį, kai steigėme socialinių inovacijų laboratorijų ekosistemą ir kėlėmės į naują modernų pastatą, kuriam prigijo pavadinimas „LABai“, visa tai buvo labai neįprasta.

Kaip šiandien prisimenu Rektorato posėdį, kuriam vadovavo tuometinis universiteto rektorius prof. Alvydas Pumputis, ten turėjau pristatyti MRU mokslinių tyrimų ir inovacijų plėtros koncepciją, kuria turėjome išspręsti iš pirmo žvilgsnio labai paprastus uždavinius:

- didesnį mokslininkų įsitraukimą į projektines veiklas,
- įsitraukimą į tarptautinius profesinius mokslininkų tinklus,
- užtikrinti nuoseklų tarptautinių publikacijų skaičiaus augimą,
- ypač didelis dėmesys buvo skirtas jaunųjų mokslininkų įgalinimui,
- stiprios paramos sistemos sukūrimui,
- tarpfakultetinio bendradarbiavimo ir bendradarbiavimo tarp disciplinų užtikrinimui...

Iki šiol prisimenu abejonių pilnas fakultetų dekanų, centrų vadovų akis, bet idėjai buvo „uždegta žalia spalva“, nes tokio pobūdžio mokslo veiklų infrastruktūrai sukurti galėjome iš dalies naudoti ES struktūrinių fondų lėšas.

Startavome su plačiai išdiskutuota universiteto mokslo programa „Socialinės inovacijos globaliai plėtrai“ ir 5 mokslo kryptimis: 1. Teisingumas, saugumas ir žmogaus teisės; 2. Socialinės Technologijos; 3. Šalies darni plėtra globalizacijos sąlygomis; 4. Gyvenimo kokybės gerinimas ir užimtumo galimybių didinimas; 5. Vertybių tęstinumas ir kaita globalioje visuomenėje.

Naujoje infrastruktūroje įsikuria ne tik devyniolika socialinių inovacijų laboratorijų tinklas MRU LAB, bet ir Mokslo ir inovacijų paramos centras (Mokslo analizės, Projektų, Žinių ir technologijų perdavimo, Mokslo komunikacijos skyriais), Socialinių inovacijų doktorantūros mokykla.

Kolegos net juokais klausinėdavo – tai kur čia jūsų mėgintuvėliai, termometrai, regentai ir kiti laboratoriniai prietaisai? Moksliskai matuoti visuomenės teisinės, socialinės, vadybinės, ekonominės ar finansinės sveikatos „temperatūrą“ dar tik mokėmės...

Socialinių, humanitarinių, gamtos ir tikslųjų mokslų skirtis buvo tokia didelė, kad net vykdavo svarstymai, – o kam vidurinėje mokykloje mokytis matematikos, jei ketini tapti filologu, socialiniu darbuotoju, vadybininku, pareigūnu ar teisininku? Daugeliui atrodė, kad studijų ir mokslo

specializacija yra geriausias būdas pasiekti norimą rezultatą. Inovacijos buvo išimtinai siejamos su technologiniu progresu, gamtos ir technologiniais mokslais, kurie, kaip manyta, daro didžiausią poveikį visuomenei ir lemia jos pažangą.

Taigi, pasirinkdami socialinių technologijų ir socialinių inovacijų kryptį, turėjome keisti ne tik plačiosios visuomenės požiūrį į socialinius mokslus, bet ir pačių švietimo ir mokslo darbuotojų nuostatas, „laužyti“ barjerus, skiriančius disciplinas ir ugdyti naują kūrybišką požiūrį į atskirų sričių mokslininkų bendradarbiavimą, sąveiką su socialiniais partneriais ir poveikį visuomenei.

Jau 2017 m. po 2 metų intensyvios laboratorijų veiklos Europos Komisijos finansuoto tarptautinio mokslinio tyrimo rezultatai parodė, kad Mykolo Romerio universitetas (MRU) yra geriausias socialines inovacijas kuriantis, diegiantis ir palaikantis universitetas Rytų ir Centrinėje Europoje.

Kartais atrodo, kad Lietuvoje iki šiol ne visai suprantama ir deramai vertinama socialinių mokslų poveikio visuomenei svarba, nors būtent už mokslo poveikį visuomenei teikiamos ir Nobelio premijos. Socialinės inovacijos dažnai keičia pasaulį tyliau nei technologiniai proveržiai, bet jų poveikis žmonių gyvenimui, socialinėms sistemoms ir tvarumui būna ilgalaikis ir gilus.

Dar 2006 metais Bangladešo mokslininkas, ekonomistas ir bankininkas, Vyriausybės patarėjas Muhamadas Junusas (*Muhammad Yunus*) gavo Nobelio Taikos premiją už tai, kad sukūrė naują finansinės įtraukties modelį, suteikiantį mažas paskolas neturtingoms moterims ir bendruomenėms. Šios socialinės inovacijos poveikis buvo milžiniškas – jo modelis išplito daugiau nei 100 šalių ir padėjo milijonams žmonių, ypač moterų, išbristi iš skurdo be valstybės paramos. O Nobelio premijos laureatas Junusas 2024 m. tapo laikinuoju Bangladešo vyriausybės vadovu.

Nobelio premijos laureatų Lietuvos Vyriausybėje dar nėra, tad turime dar daug padirbėti, ruošdami ateities lyderius. Tačiau pagrindas jau yra: per dešimtmetį mūsų Universiteto socialinių inovacijų laboratorijos tapo vieta, kur susiburia skirtingos disciplinos, idėjos ir žmonės, o iš jų bendro darbo gimsta naujos mokslo formos, nauji socialiniai sprendimai, naujos viltys.

Įsitikinome, kad socialinės inovacijos šiandien yra ne mažiau svarbios nei technologinės. Gyvename laikais, kai dirbtinio intelekto, biotechnologijų ir skaitmeninės pažangos tempas lenkia mūsų gebėjimą suvokti visus pokyčius ir prie jų prisitaikyti. Neramiame dabarties pasaulyje socialiniai mokslai tampa būtini, kad suprastume, kaip technologijos veikia žmogų, bendruomenę, teisingumą, privatumą, saugumą ir demokratiją.

Imdamiesi socialinių inovacijų lyderystės, siekiame jungti socialinius mokslus ir technologijas, neprarasdami moralinių ir etinių vertybių, kurti inovacijas, prisiimant atsakomybę už jų padarinius, kad galėtume deramai vykdyti Universiteto misiją tarnauti žmogui, visuomenei ir valstybei.

Galime pagrįstai didžiuotis savo lyderyste kuriant naują socialinių mokslų ir technologijų sintezę. Mūsų mokslininkai pirmieji Lietuvoje pradėjo plėtoti LegalTech – teisės technologijų kryptį, jungiančią teisę, informatiką ir dirbtinį intelektą. Mūsų universitetas atstovauja Lietuvai ir pasauliui vadovaudamas UNESCO dirbtinio intelekto etikos ekspertų grupei, aktyviai dalyvauja tarptautiniuose kibernetinio saugumo, žmogaus teisių ir skaitmeninės švietimo transformacijos kūrėjų tinkluose. Mūsų tyrėjai prisideda prie pasaulinės diskusijos, kaip užtikrinti, kad technologinė pažanga tarnautų žmogui, o ne atvirkščiai. Lietuvos demokratijos kelio, valstybingumo įtvirtinimo „know-how“ perduodame ir Ukrainos bei kitų laisvės ir demokratijos keliu žengiantiems partneriams.

Esame akademinė bendruomenė, jaučianti socialinę atsakomybę ir gerai suvokianti, jog technologijų revoliucija turi eiti koja kojon su socialine pažanga. Todėl kartu su Europos reformų universitetų aljansu (ERUA) ir kitais tarptautiniais partneriais kuriame tyrimų klasterius, jungiančius socialinius, humanitarinius, aplinkos ir informatikos mokslus. Siekiame, kad mūsų tyrimai taptų realiu atsaku į XXI a. iššūkius – nuo klimato kaitos ir migracijos iki žmogaus teisių apsaugos, viešojo ir nacionalinio saugumo.

Per dešimt metų mūsų laboratorijos, centrai įsiliejo į tarptautinio bendradarbiavimo tinklus – nuo vietos savivaldybių iki Europos ir tarptautinių organizacijų, nuo socialinių startuolių iki tarptautinių akademinių partnerių.

Svarbu ir tai, kad mūsų „LABai“ tapo erdve, kurioje gimsta tarpdisciplininės idėjos ir auga jauni tyrėjai. Čia susiklostė ekosistema, skatinanti bendradarbiavimą, kūrybiškumą ir drąsą imtis probleminių temų. Labai džiaugiuosi, kad Mokslo savaitėje savo talentus ir mokslinius rezultatus galės pademonstruoti ir studentai.

Nuoširdžiai dėkoju visiems, kurie kūrė šią socialinių inovacijų ekosistemą – mokslininkams, tyrėjams, doktorantams, studentams, administracijai, akademiniams ir socialiniams partneriams. Kiekvieno jūsų indėlis – tai plyta universiteto mokslo rūmų, kuriame telpa ne tik žinios, bet ir vertybės.

Šiandien, žengdami į naują dešimtmetį, žinome: mūsų kelias tik prasideda. Ateities iššūkius ir visuomenės lūkesčius atlieps toks universitetas, kuris gebės sujungti akademines žinias su praktine patirtimi, technologinį meistriškumą su socialiniu jautrumu, algoritmus – su žmogaus orumu, pažangą – su atsakomybe. Universitetas, kuris galės imtis sudėtingiausių problemų, ieškos nestandartinių sprendimų ir bus atviras nuomonių įvairovei, vertins kritinį mąstymą ir nebijos suklysti ir taisyti klaidas mokslinių ieškojimų kelyje. Tikiu, kad būtent toks yra ir bus šiemet 35-metį minintis Mykolo Romerio universitetas.

Mūsų laikų iššūkius įveiksime tik tada, kai technologinė pažanga bus lydimą socialinės pažangos, todėl turime būti ne tik pokyčių stebėtojas, bet ir jų formuotojais. Todėl tęsime savo įsipareigojimą plėtoti mokslinius tyrimus, kurie daro poveikį pasauliui, ir kurti inovacijas, kurios tarnauja žmogui. Mūsų tikslas – kad kiekviena MRU laboratorija, kiekvienas tyrimas ir kiekvienas studentas prisidėtų prie to, jog ateities visuomenė būtų darnesnė, tvaresnė, teisingesnė ir išmanesnė.

Tad sveikinu visus šios mokslo šventės dalyvius ir visą riomeriečių bendruomenę su sėkminga mūsų ilgo kelio pradžia!

Tegul ši savaitė įkvepia mus naujiems atradimams, drąsiems eksperimentams ir prasmingiems pokyčiams.

Tegul mokslo ir inovacijų kelias išlieka mūsų kelrodžiu, vedančiu į pažangią, atsakingą ir kūrybingą ateitį.

Su švente, su dešimtmečiu, su pasididžiavimu, kad esame Mykolo Romerio Universitetas!